

Dubbel leven

MELD JE AAN VOOR ONZE NIEUWSBRIEF

Zo blijf je op de hoogte van de nieuwste boeken van Ambo|Anthos uitgevers en ontvang je leuke extra's, zoals prijsvragen, exclusieve aanbiedingen en leesfragmenten. Ook word je geïnformeerd over onze lezingen, signeersessies en over andere interessante bijeenkomsten die wij geregeld organiseren.

Aanmelden kan via www.amboanthos.nl/nieuwsbrief

Axel de Vos

Dubbel leven

Mijn leven als undercoveragent

Ambo|Anthos
Amsterdam

ISBN 978 90 263 3717 8

© 2017 Axel de Vos

Omslagontwerp Studio Jan de Boer

Omslagillustratie © Tim Robinson / Arcangel Images (trap)

© Stephen Mulcahey / Arcangel Images (man)

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

Voor iedereen die ik liefheb en noodgedwongen heb moeten voorliegen. En voor alle mannen en vrouwen die in de anonimiteit werken en daar nooit de erkenning voor kunnen krijgen die ze verdienen.

Inhoud

Woordvooraf 9

- 1 Het begin 13
- 2 Een vreemde mail 22
- 3 De consequenties 29
- 4 Building the legend 39
- 5 De Holland-Amerika Lijn 46
- 6 The Federal Bureau of Investigation 64
- 7 De cocaïne cateraar 75
- 8 Turks fruit I 87
- 9 Een waterdicht alibi 98
- 10 Turks fruit II 112
- 11 Aan de haak 124
- 12 Turks fruit III 136
- 13 Pitstop 145
- 14 Turks fruit IV 158
- 15 Fake dough I 171
- 16 Witgoed 185

- 17 Fake dough II 201
- 18 Minuten versus jaren 213
- 19 Eenmaal infiltrant, altijd infiltrant 222

Woord vooraf

Jarenlang heb ik als infiltrant bij de recherche gewerkt. In die tijd heb ik, in Nederland en daarbuiten, talrijke undercoveroperaties uitgevoerd en misdadigers – van drugsdealers tot vrouwenhandelaren en van oplichters tot moordenaars – daar gezet waar ze horen te zitten: achter de tralies.

Ondanks de risico's die het werk als undercoveragent met zich meebracht en de invloed ervan op mijn karakter en mijn privéleven, heb ik nooit spijt gehad van mijn beslissing om een tijdlang een dubbelleven te leiden. Het werk paste me als een maatpak. Ik ben er dan ook niet mee gestopt omdat het me geen voldoening meer gaf. Ik ben er ook niet mee gestopt omdat ik door al mijn aliassen en alter ego's in een identiteitscrisis belandde. En ook niet omdat ik me ging vereenzelvigen met het tuig met wie ik bevriend moest raken. Ik ben gestopt omdat mijn veiligheid niet meer de hoogste prioriteit had.

Toen ik besloot op te stappen hadden zich in korte tijd een paar situaties voorgedaan waardoor ik me op mijn werk niet meer prettig voelde. Het was mijn baan, niet mijn grote lief-

de. Dat is mijn gezin. Mijn gezin gaat voor alles. Ik had voor mijn werk veel opgegeven, waaronder een groot deel van mijn vrijheid. Allemaal *part of the deal*. Maar om mijn leven er haast moedwillig voor op het spel te zetten ging me te ver. Natuurlijk ben je, als puntje bij paaltje komt, altijd verantwoordelijk voor je eigen veiligheid. Dat mijn superieuren mijn veiligheid niet voor de volle honderd procent konden garanderen begreep ik, maar het moest wel boven aan hun prioriteitenlijstje staan. In mijn optiek was dat niet meer het geval.

In *Dubbel leven* kijk ik terug op mijn leven als undercoveragent. Wat komt daar allemaal bij kijken? Welke keuzes moet je maken? Maar ook: wat doet het met je als je 'gezicht' inlevert? Hoe zorg je ervoor dat je jezelf niet kwijtraakt, dat je niet verdwijnt in de identiteit die je is gegeven en die tot in de details is uitgewerkt?

De in dit boek beschreven operaties vormen slechts een greep uit de zaken waarbij ik betrokken was. Ze zijn allemaal daadwerkelijk uitgevoerd en hebben uiteindelijk geleid tot honderden arrestaties. Hoeveel personen er precies opgepakt zijn en wat voor strafmaat ze ontvingen, is mij niet altijd bekend. Undercoveragenten worden meestal niet betrokken bij het traject dat volgt op de arrestatie van hun target.

De groep die zich tegenwoordig bezighoudt met infiltratie is ondergebracht bij de afdeling Afgeschermde Operaties (AO) van de Landelijke Eenheid van Politie. Om er zeker van te zijn dat ik met de publicatie van dit boek geen lopende operaties in gevaar breng, heb ik contact gehad met Peter, de teamchef van AO, en met een aantal medewerkers die het manuscript op voorhand gelezen hebben.

De namen van alle personen in *Dubbel leven* zijn gefingeerd. Voor de beschrijvingen van de operaties is gebruikgemaakt van gefictionaliseerde locaties. Om veiligheidsredenen heb ik gekozen voor een pseudoniem.

Het begin

Van jongs af aan wil ik politieman, pastoor of piloot worden. De drie gouden P's. Ik kom er al snel achter dat ik voor pastoor niet in de wieg gelegd ben. Met mijn armen wijd staan en mensen bekeren lijkt me als kleine jongen mooi om te doen, maar dat je gelovig moet zijn dringt pas later tot me door. Omdat ik een lichte oogafwijking heb waardoor ik geen diepte kan zien, valt piloot ook af. Ik ben er niet rouwig om, want politieman stond altijd al op nummer 1. Ik hou van mensen en het geeft me een goed gevoel ze te helpen. Daar is mijn gedrevenheid op gebaseerd. Mensen helpen. En degenen die iets op hun kerfstok hebben help ik met net zoveel plezier de gevangenis in.

De middelbareschooltijd is voor mij geen succesverhaal. Het gaat zo slecht dat ik lang denk dat ik dom ben. Achteraf bekeken zijn manipuleren en misleiden tijdens mijn middelbareschoolperiode de enige twee 'vakken' waar ik wel in uitblink. Zo hou ik bijvoorbeeld twee schoolagenda's bij; een echte en een die ik aan mijn ouders laat zien. In die laatste

staat natuurlijk alleen het huiswerk dat ik al gemaakt heb. Manipuleren en misleiden, daar ben ik altijd goed in geweest.

Mijn vrienden gaan naar de havo en het vwo. Ik ben vwo-plus getest, maar gooi er met de pet naar en kom na een jaar vwo op de mavo terecht. Ik weet dat ik voor de politieacademie minstens havo nodig heb, toch geef ik me na mijn eind-examen op voor de selectiedagen. Ik kijk wel hoe ver ik kom. Een week later heb ik het inschrijfformulier in huis. Ik vul alles keurig in, behalve de vraag 'Heb je havo/vwo gedaan?'. Die sla ik over. Bij de vraag 'Heb je een diploma?' zet ik 'Ja' neer. Daar is geen woord van gelogen, want mijn mavodiploma heb ik op zak. Drie zenuwslopende weken later valt er een brief voor mij op de deurmat. Het is de oproep voor de driedaagse keuring van de politieacademie. Het is me gelukt!

Van de drie selectiedagen heb ik er anderhalve dag op zitten als ik bij een van de trainers word geroepen om mijn inschrijfformulier door te nemen. Ik wist dat dit eraan zat te komen en heb me erop voorbereid. Ik onderdruk mijn nervositeit en ga met een uitgestreken smoel tegenover de trainer zitten. Hij neemt het formulier door. Na een paar minuten kijkt hij op en vraagt: 'Wat heb je nou eigenlijk gedaan? Havo of vwo?'

'Geen van beide.'

'Geen van beide?'

'Geen van beide.'

'Hoe kan dat? Bij de vraag of je een diploma hebt, heb je 'Ja' ingevuld!'

'Ik heb ook een diploma.'

'Waarvan dan?'

'De mavo.'

Die vent gaat helemaal los. Of ik wel goed bij mijn hoofd

ben? Wat ik wel niet denk? Waar ik de arrogantie vandaan haal? Dat ik hier hun tijd zit te verspillen en er kandidaten zijn die hun papieren wel op orde hebben en staan te trappelen om mee te doen aan de keuring. Als hij ademhaalt om er nog meer uit te gooien zeg ik: 'Ik begrijp dat het niet volgens de regels is, maar dit is wat ik wil en niets anders. Ik moet en zal bij de politie. Tot nu toe haal ik bij alle tests heel goede resultaten, dus ik hoop dat ik niet word weggestuurd.' Zo blijf ik op hem inpraten. We zijn een halfuur verder als hij overstag gaat. Hij zegt dat ik wat hem betreft mag blijven, maar zijn collega's moeten daar wel mee akkoord gaan. De kans dat ik alsnog weg moet is dus aanwezig.

Ze laten me de hele keuring afmaken. Op de laatste dag moet ik, net als iedereen, voor de selectiecommissie verschijnen. Ik loop de kamer binnen. Achter een paar aan elkaar geschoven tafels zitten vier imposante besnorde mannen in uniform. Ik zit nog niet op mijn stoel of ze beginnen te razen en te tieren, dat ik tegen ze gelogen heb en dat het geen manier van doen is om onder valse voorwendselen op de politie-academie te komen. Ik vertel ze dat ik daar anders over denk: dat dit mijn droom is en ik van jongs af aan bij de politie wil. Ook laat ik ze weten dat ik qua scores tot de beste drie van de groep behoor. De mannen sputteren nog wat tegen, dat het eigenlijk niet kan op deze manier. Drie kwartier later verlaat ik de kamer met een papiertje op zak waarop staat dat ik de selectieprocedure met goed gevolg doorlopen heb en naar de politieacademie mag. Ik ben door het dolle heen.

Ik ben negentien jaar oud als ik mijn opleiding afrond en bij de politie ga werken. Op de dag dat ik mijn uniform mee naar huis krijg, trek ik het thuis meteen aan. Glimmend van trots

ga ik voor de spiegel staan, dolblij dat ik het voor elkaar heb gekregen. Dit is wat ik wil. Boeven vangen. Ik heb mijn doel bereikt.

Al op mijn eerste werkdag krijg ik het behoorlijk voor m'n kiezen. De eerste taak voor elke nieuweling is te voet de wijk verkennen. Zo wen je aan je positie op straat, aan de manier waarop mensen op jou reageren, en aan het dragen van je uniform. Die dag loop ik met een collega – hij is ook nieuw – voor het eerst in uniform buiten. We zijn nerveus, maar alles gaat goed en we gaan behoorlijk ver de wijk in. Dan is het bijna tijd ons weer op het bureau te melden. Als we het hele stuk terug moeten lopen, komen we te laat, dus stel ik voor de tram te nemen.

Terwijl we naar het perron lopen, komt de tram net aanrijden. De deuren gaan open en ik zie twee jonge gasten die in hun haast de tram bijna uit vallen en vervolgens keihard wegrennen. Voor de grap zeg ik tegen mijn collega: 'Die hebben zeker geen kaartje gekocht.' We stappen de tram in, en een jongen van een jaar of vijftien komt naar ons toe gesneld. 'Ze hebben me beroofd!' roept hij. 'Ze hebben me beroofd en ze hebben een pistool!'

Ik ruk mijn pet van mijn hoofd, geef die aan mijn collega en zeg: 'Hou vast! Bel het bureau!' Dan spring ik de tram uit, ren eromheen en ga intuïtief naar links. Ik heb goed gegokt, want ik zie die gasten voor me uit rennen. Ik sprint achter ze aan en zie dat ze overgaan in een looppas. Dan kijkt een van de twee om, spot mij en tikt de ander aan. Ze rennen verder. Bij een kruising gaat een van de twee linksaf en de ander blijft rechtdoor gaan. Ik kies voor rechtdoor.

Ik kan hard lopen, dus ik haal hem zienderogen in en roep: ‘Staan blijven! Politie!’ Ik kom steeds dichterbij, tot ik hem kan aanraken. Dan haal ik hem onderuit. Ik draai de jongen op zijn buik, leg een been op zijn nek en grijp naar mijn handboeien. Ik hoor sirenes dichterbij komen. Terwijl ik hem de handboeien omdoe, hoor ik collega’s via mijn portofoon aan elkaar vragen: ‘Waar moeten we zijn? Welke straat? Welke straat?!’

Dan staat mijn collega hijgend naast me. Ik druk die gozer naar beneden en zeg tegen mijn collega: ‘Geef me je handboeien! Ga op hem zitten en laat hem niet los!’

Ik sta op en duik de straat in waar zijn kompaan in was verdwenen. Ik ren en ren en sta opeens op een schoolplein. Midden op dat schoolplein staat een groepje kinderen – ik denk dat ze tussen de acht en tien jaar oud zijn – heel dicht bij elkaar. Ze staan met hun oogjes wijd open en met hun vinger-tjes langs hun lichaam stiekem een kant uit te wijzen, zo van: Daar! Hij zit daar! Ik kijk die kant op. Het schoolplein is omringd door struiken. Ik besluit niet meteen de richting op te gaan die de kinderen aanwijzen, want de jongen die in de tram beroofd was had een pistool gezien. Die andere gozer had ik gefouilleerd, en die had geen wapen bij zich. Deze misschien wel.

Met mijn hand op mijn pistool loop ik een stukje terug en vervolgens richting de plek waar de kinderen naartoe wezen. En daar zie ik die jongen zitten. Hij zit met zijn rug naar me toe door de bosjes naar het schoolplein te turen. Zachtjes loop ik op hem af, maar hij voelt of hoort me aankomen en kijkt om.

Ik trek mijn pistool. ‘Staan blijven of ik schiet!’

Hij blijft helemaal niet staan, maar trekt een sprintje over het schoolplein. Ik stuif achter hem aan. Hij rent naar een grote ronde plantenbak en gaat erachter staan. Als ik tegenover hem sta met de plantenbak tussen ons in, maakt hij een schijnbeweging naar links. Ik beweeg met hem mee. Dan maak ik een schijnbeweging en beweegt hij mijn kant op en zo gaat dat als in een slapstickfilm tot drie keer toe door. Dan ren ik keihard om die bak heen en knal vol met mijn schouder tegen hem aan. Op hetzelfde moment komt er een politieauto met loeiende sirenes aan gescheurd en stopt op nog geen vijf centimeter van de plek waar we liggen te knokken. Met getrokken pistolen springen mijn collega's de auto uit. De jongen wordt ingerekend en blijkt in zijn broekband een nepwapen te dragen.

Zo gaat mijn eerste dag op straat. Wanneer mijn collega en ik op het bureau aankomen, staat iedereen op en wordt er geapplaudisseerd. Ik voel mezelf groeien. En het is nog niet klaar, want de volgende dag komt de politiecommissaris langs met een taart. Ik vind dat ontzettend aardig, maar ietwat overdreven. Dan blijkt de jongen die in de tram beroofd is zijn zoon te zijn. Iedereen moet naar de kantine komen en terwijl mijn collega en ik van top tot teen staan te glunderen, worden wij geprezen om ons dappere politieoptreden.

Ik kom er al snel achter dat ik een soort magneet voor criminelen ben. Situaties zoals met die jongen in de tram blijven zich de hele tijd dat ik bij de politie zit voordoen. Het overkomt me ook later bij de recherche en als infiltrant. Het is alsof ik het over me afroep. Zo reed er ooit een journalist een nachtdienst met mijn collega en mij mee om een artikel te

schrijven over wat je als politieman dan zoal beleeft. Achteraf vroeg de journalist zich af of we iets in scène hadden gezet. Want die nacht reageerden we op een melding van een zelfmoord, vond er een dodelijk ongeval plaats op de spoorweg, werd er een overval gepleegd op een supermarkt en kwamen we in een heftige achtervolging terecht. We maakten van alles mee en dat ging tot halfzeven 's ochtends door.

Na een paar jaar bij de politie vind ik het tijd voor een volgende stap. Ik wil bij de recherche, maar dan moet ik daar eerst stage lopen. Nu luidt de regel dat je, voordat je bij de recherche op stage mag, minstens twaalf jaar op straat moet hebben gewerkt. Ik zit nog geen vier jaar bij de politie maar ben niet van plan om nog acht jaar te wachten. Ik vertel mijn bureauchef dat ik, ondanks mijn tekort aan jaren, bij de recherche een stageplaats wil aanvragen. Lachend wenst hij me veel succes. Hij zegt dat iedereen daar stage wil lopen en er nauwelijks plekken vrijkomen. Bovendien kom ik niet in aanmerking, want ik heb er nog maar vier jaar op zitten. Ik zeg dat ik denk dat ik van grote meerwaarde kan zijn bij het rechercheapparaat omdat ik op straat een sterke informatiepositie en goede contactlijnen heb. Ik vertel dat ik waarschijnlijk bij hen een grotere bijdrage aan de maatschappij kan leveren dan met wat ik nu doe: het aannemen van aangiftes van achter een balie, niet echt mijn sterkste punt. Omdat mijn bureauchef denkt dat ik het niet voor elkaar krijg zegt hij: 'Goed. Als jij bij de chef recherche een stage kunt regelen, krijg jij mijn goedkeuring.'

Nu wil het geval dat het politiebureau waar ik werk voor het eerst sinds jaren vers bloed in huis heeft. Er lopen in de wijk

weer wat jonge agenten op straat, van wie ik er een ben. Wij houden er een iets andere aanpak op na dan de oudere garde en gaan voor een meer persoonlijke benadering richting de potentiële criminelen uit de wijk. Ik heb dus daadwerkelijk een goede informatiepositie en ben van plan de chef recherche met dat argument te overtuigen van mijn nut en noodzaak. En met een praatje overvoetbal, want ik weet dat de man in zijn vrije tijd scheidsrechter is.

Als ik tegenover de chef recherche zit complimenteer ik hem met een wedstrijd die hij vorige week heeft gefloten en die ik heb gezien. We babbelen een minuut of vijf over voetbal. Dan vertel ik hem dat ik graag bij de recherche stage wil lopen en beargumenteer mijn keuze. Hij laat me weten dat ik exact op het juiste moment met die vraag bij hem kom, omdat een paar dagen geleden besloten is dat ze binnen het rechercheapparaat wel wat jonge aanwas kunnen gebruiken. Niet veel later zit ik weer tegenover mijn bureauchef met een stageplaats bij de recherche in de pocket.

Ik kom op de afdeling zware criminaliteit terecht. Daar draait het om zaken als moord, doodslag en zware overvallen. Kortom: misdrijven die je niet met een eenvoudig verbaal en binnen een paar uur kunt afhandelen. In het begin doe ik dingen die elke rechercheur moet leren. Soms zit ik een hele dag in een bedompt busje met vlak naast mijn stoel een chemisch toilet omdat ik mijn target geen moment uit het oog mag verliezen. Of ik zit dagen achtereen in de tapkamer met een kop-telefoon op m'n hoofd opnames af te luisteren en notities te maken.

Rechercheren is een heel andere tak van sport en ik voel me vanaf de eerste dag als een vis in het water. Ik leer op een plan-